

(Каломанъ) владѣе отъ 1241 до 1246 г. Презъ 1192 г. е царувалъ Калоянъ. Но и Калоянъ не е билъ авторъ на грамотата, защото въ нея той се нарича ту синъ на Асѣня, ту пъкъ (Іоанъ) Асѣнъ му е прѣдѣдо, ту синъ му носи името Михаилъ и пр.

Иречекъ смѣташе, че подправената грамота има за основа една истинска отъ 1243 г., защото тая дата наистина има индиктъ първи, както е въ подправения паметникъ. Освенъ това, презъ тая дата е царувалъ Каломанъ (1241—1246). А. П. Стоиловъ, въ поменатата негова статия, смѣта, че късниятъ компилаторъ на грамотата е ималъ предъ себе си истински хрисовулъ отъ Иванъ Асѣня II, и че къмъ тая основа той прибавялъ нѣкои нѣща, за да увеличи приходитъ на манастира. Въ полза на своето мнение Стоиловъ посочва и златния печатъ, който действително, както ще видимъ, ще да е билъ взетъ отъ нѣкоя истинска грамота на Асѣня II и прикаченъ сетне на подправената. Но и на това мнение се противятъ редъ несъобразности въ съдържанието на текста.

Ние не засѣгаме въпроса за изворитъ на грамотата, защото това би ни извело отъ рамкитъ на тая книга, а ще се спремъ само на времето, когато тя е била съчинена. Въ архивитъ на Зографъ се съхраняватъ нѣколко подправени грамоти, написани отъ една ржка, съ еднакъвъ езикъ и правописъ и съ една вложена тенденция — да се докаже, възъ основа на стари документи, правовладението на Зографъ върху известни имоти. Тия паметници, които можахъ лично да прегледамъ, сж: 1) Сводната зографска грамота, която обнародвахъ по-горе, стр. 537 сл., 2) „Калимановата“ грамота, която обнародвамъ по-долу и 3) грамота отъ 1287 г. отъ Андроника II Палеологъ за границитъ на Зографското манастирско землище. Трѣбва да се забележи, че отъ първата и третата отъ тия грамоти въ Зографъ има и съответни гръцки грамоти, ужъ оригинални, а въ сжщностъ подправени.

За времето, когато били стѣкмени реченитъ три славянски грамоти, ще ни упжти най-първо тѣхниятъ езикъ и правописъ. Тѣхниятъ авторъ се е старалъ да имъ придаде архаичностъ, която за онова време е могла да измами невеститъ турски свѣтски и гръцки духовни власти. Сега обаче работата не стои тъй. Езикътъ на грамотитъ е мозаика отъ развалена църковнославянска речъ съ примѣси отъ новобъл-